

Együttlétünk alkalmával Bastid úgy jellemezte előttem a francia belpolitikai helyzetet, hogy itt mindenkinek választania kell De Gaulle és a kommunisták között. Mivel De Gaulle nem fasiszta, én őt választom, ha rá kerül a sor - mondotta. De Magyarországon, a faszizmus és a kommunizmus között kell választani - feleltem én, mit tenne Ön, ha magyar volna? - Elismerem, hogy ez igen nehéz helyzet - válaszolta erre. Moutet-t, aki azelőtt ügyvédem volt, szintén megkérdeztem politikai elgondolását illetően, ő azonban nyilván nem akart velem e témáról direkt eszmecserebe bocsátkozni, és inkább feleséggel beszélgetett az ebéd alatt.

PIL 283. f. 12/109. ó. e. (egykorú másolat)

¹ L. e kötet 431. sz. levelét.

² Losonczy Géza tanár, kommunista politikus. Párizsban és Debrecenben tanult, ahol részt vett a Márciusi Front megalakításában. 1940-1943 között a *Népszava* munkatársa, egyidejűleg az illegális KP aktív tagja. 1945-1947 között a *Szabad Nép* főmunkatársa, 1946-1951 között a KMP, az MDP KV tagja. 1947-1949 között miniszterelnökségi, 1949-1951 között népművelési államtitkár. 1951-ben koholt vádak alapján letartóztatták, szabadulása után, majd 1956-ban a párton belüli ellenzék egyik vezetője lett. Nagy Imre kormányának tagja volt, a Nagy Imre-per előkészítése során még 1957-ben börtönben halt meg.

³ Csejkey István helyesen Csejkey Ernő győri ügyvéd és várospolitikus. 1945-1949 között kisgazdapárti képviselő, 1946-1949 között a Nemzeti Bank elnöke.

450. KÁROLYI MIHÁLY MOLNÁR ERIKHEZ

(Párizs, 1948. április 14.)

Tárgy: A francia belpolitikai helyzet; az épernayi pótválasztás és a CGT-FO megalakulása

A francia belpolitikai helyzetet az elmúlt hetekben viszonylagos nyugalom jellemezte. Az olaszországi választások kimenetele és a nemzetközi politikai helyzetnek ettől függő alakulása úgy látszik várakozó álláspont elfoglalására készítette a belpolitikai erőket. Mégis két olyan mozzanat történt, amely - ha nem is túlzott jelentőségű, de - figyelemreméltó és a belpolitikai helyzet jövő alakulása szempontjából kihatással bír.

Az egyik ezek közül a f. hó 11-én Épernayben tartott községi pótválasztás eredménye, a másik pedig a CGT-FO (Confédération Générale du Travail-Force Ouvrière) tényleges megalakulása és politikai programjának lefektetése.

Az épernayi pótválasztás annyiból bír jelentőséggel, hogy a kommunista párt erős előretörését eredményezte a többi pártok, és pedig elsősorban a degaulleisták hátrányára. A választást mindenekelőtt a választók feltűnően nagy számának a szavazásban való részvétele jellemezte (84%), ami arra mutat, hogy a választók tudatában voltak szavazatuk fontosságának. Annál feltűnőbb tehát, hogy a kommunista párt majdnem ezerrel több szavazatot kapott, mint múlt év októberében, és ezzel az összes leadott szavazatok 37,3%-át szerezte meg az októberi 29%-kal szemben. Az összes többi pártok veszteséggel kerültek ki a választásból, amelynek végeredményeképp a kommunisták 10, az RPF 7 (októberben 8), a MRP 6, az SFIO pedig 1 (októberben 2) tagot nyertek a községi képviselőtestületben.

Az épernayi választás, amelyet egyébként igen heves választási propaganda előzött meg, amelynek folyamán összeütközések, sőt sebesülések is történtek (RPF 4 tagja), országszerte feltűnést keltett és még a „Le Monde” is mint kommunista sikert emelte ki annak eredményét. A lapok egyébként nem is annyira az RPF szavazatainak visszaesését, mint inkább a kommunista szavazatok emelkedését emelik ki mint jelentős tényezőt.

A magam részéről szintén ez utóbbi jelenséget tartom jelentősnek. Az ugyanis köztudomású, hogy De Gaulle híveinek száma éppen Észak-Franciaországban csökkent az utóbbi időben, viszont a kommunista párt részére az jelent nagy sikert, hogy az ellene irányuló koncentrált propaganda és minden irányú támadás ellenére, pozícióit nemcsak megtartani de erősíteni is tudta.

A kommunista párt ellen irányuló akciók sorába tartozik a fent említett CGT-FO-nak a legutóbbi napokban történt végleges megalakulása is.

Előző jelentéseimben ismételten beszámoltam már arról, hogy elsősorban amerikai befolyás eredményeképp a múlt év őszi akció indult a francia szakszervezetek szövetsége egységének megbontására.¹ A mozgalom élére sikerült megnyerni Léon Jouhaux szakszervezeti veteránt, aki a SFIO és az MRP által erősen támogatva és bőséges amerikai pénzügyi segítséggel a háta mögött elérte, hogy a CGT-ből jelentős erők váltak ki és külön kezdtek szervezkedni. A mozgalom az elmúlt napokban tartotta első kongresszusát, amelyen hivatalosan is megalakult mint munkásmozgalmi szervezet.

Mielőtt megalakulására és a mozgalom politikai programjának egyes pontjaira vonatkozó szavazásokra került volna a sor, Jouhaux tartott sok szempontból igen érdekes és feltűnő beszédet. Megnyilatkozását mindenekelőtt egyrészt nem várt radikalizmus, másrészt az jellemezte, hogy elvben állást foglalt a munkásmozgalom egysége mellett. Kijelentette ugyanis, hogy ha bármikor újra megszületnék az egység gondolata, úgy „rá kellene lépni arra az útra, amely a munkásosztály egységesítésére vezet”. A továbbiakban igen élesen foglalt állást az Európában még mindig fennálló fasiszta mozgalmakkal szemben, külön kiemelve Spanyolországot, Görögországot és Németországot. Állást foglalt a Marshall-terv mellett, kiemelte azonban, hogy „Franciaország fenn akarja tartani függetlenségét és szabadságát”.

A francia belső helyzettel kapcsolatban a gazdasági problémák megoldását és az árak, továbbá a megélhetési költségek csökkentésének feltétlen és sürgős szükségességét hangoztatta.

Jouhaux beszéde után került sor a szavazásokra, amelyek között szerepelt a mozgalom elnevezése, továbbá a mozgalomnak az FSM-hez (Fédération Syndicale Mondiale) való csatlakozásának kérdése, valamint az újonnan megalakuló szervezet statútumaira vonatkozó állásfoglalás. Az első szavazásnál a delegátusok – amint várható volt – 14 260 szavazattal 1790 ellenében elfogadták a Confédération Générale du Travail-Force Ouvrière (CGT-FO) címet. A második kérdésnél, bár valamivel csökkent többséggel, de még mindig 12 380 szavazattal 3682 ellenében (377-en tartózkodtak a szavazástól) a kongresszus állást foglalt amellett, hogy kérni fogja szervezetének a FSM-be való felvételét. A statútumokra vonatkozó kérdés szavazásánál az előbbi kettő számaránya közötti többség győzött.

A CGT-FO megalakulását, valamint Jouhaux beszédét jóformán az összes francia lapok első helyen és igen feltűnő címfelírásban tárgyalják.

A jobboldali lapok kiemelik a kongresszuson tett azon kijelentéseket, amelyek szerint a szervezetek már több mint 1 millió tagja van, és hogy reményük szerint nemsokára el fogják érni az egy és fél milliós létszámot. A baloldali lapok, sőt a középen álló lapok is, mint pl. a „Combat” és az „Ordre” viszont kiemelik Jouhaux beszédének radikális antifasiszta részeit, továbbá főleg azt, hogy megnyilatkozásában kifejezetten nyitva hagyta az utat az egységes munkás-szakszervezetek szövetsége felé, ami által nem zárta ki annak lehetőségét, hogy a Force Ouvrière ne egyesülhessen ismét a CGT-vel.

Arra nézve, hogy Jouhaux-t mely indokok készítették ennek kijelentésére, különböző kombinációk vannak. Értesüléseim szerint Jouhaux tudatában van annak, hogy a munkásosztály mily nagy mértékben elégedetlen a Schuman-kormány jelenlegi politi-

kájával szemben, és hogy ennek folytán csak radikális hangú beszéd biztosíthatott számára többséget. Ezért hangsúlyozta ki különleges mértékben az árak csökkentésének szükségességét is. Köztudomású ugyanis, hogy az inflatorikus jelenségek és az árak állandó emelkedése rendkívüli elégedetlenséget kelt országszerte és így a Force Ouvrière vezetősége is e kérdésben hajthatatlan álláspontra kellett hogy helyezkedjék. Amennyiben ugyanis a kormánynak a jelenlegi folyamatot nem sikerül megállítania, sőt ezen túlmenően a megélhetési költségeket nem tudja jelentős mértékben csökkenteni, úgy semmiféle munkásszervezet nem fog tudni barátságos, de még csak semleges álláspontot sem elfoglalni a jelenlegi kormánnyal szemben. Ezért kellett tehát Jouhaux-nak is fenntartania szabad kezét úgy a kormánnyal szemben, valamint arra nézve is, hogy szükség esetén közeledhessék a CGT-hez.

Mindkét fent vázolt belpolitikai esemény arra mutat, hogy a francia belpolitikában távolról sem következett be semmiféle olyan változás, amely az utóbbi hónapokban a felületen mutatkozó nyugalmat alapjaiban indokolná, és amely a Schuman-kormány helyzetét hosszabb távlatban nézve jelentősen megerősítette volna. Ellenkezőleg, jelenleg csupán fegyverszünetszerű állapotról lehet beszélni, amelyben az egymással szemben álló erők várják a kül- és belpolitikai fejleményeket, mielőtt erejüket újból összemérnék. Ezen fejlemények között szerepel elsősorban az olaszországi választások kimenetele, másodszor pedig a Schuman-kormány pénzügyi és gazdasági politikájának eredményessége.

Az épernayi választásból is kitűnőleg a kommunista párt nem gyengült, hanem ellenkezőleg, inkább erősödött. Ami erőt a Force Ouvrière kiválása által veszített, bepótolta vidéki szervezeteinek megerősítésével és a földműves lakosság körében megnövekedett hívei számában. A helyzet kulcsa, a politikai iniciativa, ma is kezében van.

MOL XIX-J-1-j 23. doboz 27/a (eredeti)

¹ L. e kötet 364. sz. levelét.

451. KÁROLYI MIHÁLY MOLNÁR ERIKHEZ

(Párizs, 1948. április 14.)

Rövid úton ismételten felhívtam Miniszter Úr figyelmét arra, hogy Görgey titkárnak a szolgálatból való kiválása, valamint Erős követségi tanácsosnak előreláthatólag több hónapra Londonba történt átrendelése következtében, a vezetésem alatt álló követség, fogalmazásbeli tisztviselőinek lecsökkent létszámával, munkáját nem tudja kielégítő módon elvégezni.

Köztudomású, hogy az összes magyar külképviseletek közül a párizsi magyar követség az, amelynek legnagyobb a forgalma, úgy a fél-, mint az aktaforgalmat illetőleg. Ezenkívül az itteni magyar kolónia sokoldalú problémái hatalmas adminisztrációs terhet jelentenek. Ehhez hozzávéve az itteni rendkívül fontos politikai és ezzel kapcsolatos információs szolgálatot, továbbá a sajtó és kulturális szolgálatot és legvégül a gazdasági kérdések intézését, olyan hatalmas és szétágazó munkateherrel állok szemben, amelyet teljes számú beosztottal is csak éppen hogy el tudok végezni. Két fogalmazásbeli tisztviselő egyszerre való kiesése viszont azt eredményezte, hogy visszamaradó beosztottjaim a legmegfeszítettebb munka mellett sem tudják feladataikat olyan gyorsan és olyan pontosan elintézni, ahogy én azt szeretném.

Eddig a munka úgy oszlott meg a követségen, hogy Erős köv. tanácsos és Havas titkár, valamint részben Nagy köv. tanácsos végezték a politikai és információs szolgálatot,